

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (femte avdelningen)
den 10 juni 2004 *

I mål T-307/01,

Jean-Paul François, tjänsteman vid Europeiska gemenskapernas kommission, Wavre (Belgien), företrädd av advokaten A. Colson, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av J. Currall, i egenskap av ombud, biträdd av advokaten B. Wägenbaur, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en talan dels om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 5 april 2001 varigenom disciplinätgården nedflyttning en löneklass vidtogs mot sökanden, dels om skadestånd för den ekonomiska och ideella skada som sökanden anser sig ha lidit,

* Rättegångsspråk: franska.

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (femte avdelningen)

sammansatt av ordföranden P. Lindh samt domarna R. García-Valdecasas och J.D. Cooke,

justitiesekreterare: byrådirektören I. Natsinas,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter förhandlingen den 2 december 2003,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser

- 1 Artikel 68 i kommissionens förordning nr 86/610 EEG, Euratom, EKSG av den 11 december 1986 om närmare bestämmelser för genomförandet av vissa bestämmelser i budgetförordningen av den 21 december 1977 (EGT L 360, s. 1) (nedan kallad förordningen för genomförandet av budgetförordningen), vilken var i kraft vid tiden för omständigheterna i målet (förordning nr 86/610 har upphävts och ersatts av kommissionens förordning (Euratom, EKSG, EG) nr 3418/93 av den 9 december 1993, EGT L 315, s. 1; svensk specialutgåva, område 1, volym 3, s. 43), har följande lydelse:

”Rådgivande kommittén för upphandling och avtal skall, i egenskap av rådgivande organ, anmodas att avge sitt yttrande i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 54, 55 och 94 i budgetförordningen om

- a) alla utkast till avtal om bygg- och anläggningsarbeten, leveranser eller tjänster som rör belopp som överskrider de som anges i artiklarna 54 och 94 i budgetförordningen och om förslag avseende köp av fast egendom, oavsett beloppets storlek,

- b) utkast till tilläggsavtal till ett avtal som avses i punkt a om ett sådant tilläggsavtal kan medföra att det ursprungliga avtalets belopp ändras,

...

- f) frågor som uppstår vid avtalens ingående eller genomförande (t.ex. upphävande av order, begäran om straffeltergift för försening, avvikelser från de särskilda och allmänna avtalsvillkoren) när frågan är tillräckligt allvarlig för att begäran om yttrande skall beaktas,

...”

- 2 I artikel 11 första stycket i Tjänsteföreskrifter för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna (nedan kallade tjänsteföreskrifterna) föreskrivs att en tjänsteman skall fullgöra sina uppgifter och uppträda med enbart gemenskapens bästa för ögonen.

- 3 Artikel 21 i tjänsteföreskrifterna har följande lydelse:

”En tjänsteman skall oberoende av ställning bistå och råda sina överordnade och ansvara för att de uppgifter som tilldelats honom utförs.

En tjänsteman som leder en tjänstegren är inför sina överordnade ansvarig när det gäller de befogenheter som tilldelats honom och när det gäller att hans instruktioner följs. Hans underordnades ansvar befriar honom inte på något sätt från det egna ansvaret.

En tjänsteman som får instruktioner som han anser vara mot reglerna eller kan leda till allvarliga svårigheter skall underrätta sin närmast överordnade, vid behov skriftlig[en]. Om tjänstemannen därefter får en skriftlig bekräftelse på instruktionerna från sin överordnade skall han utföra dem om de inte strider mot straffrättslig lagstiftning eller gällande säkerhetsnormer.”

- 4 I artikel 86 i tjänsteföreskrifterna föreskrivs att disciplinära åtgärder kan vidtas mot en tjänsteman eller tidigare tjänsteman om han eller hon underlåter att uppfylla någon av sina skyldigheter enligt tjänsteföreskrifterna, antingen det sker uppsåtligt eller på grund av vårdslöshet. En av de disciplinåtgärder som anges i artikel 86.2 är nedflyttning i löneklass.

5 Artikel 88 femte stycket i tjänsteföreskrifterna har följande lydelse:

”Om ... tjänstemannens handlingar leder till åtal, skall ett slutligt beslut fattas först sedan avgörandet i den domstol som prövar fallet har vunnit laga kraft.”

Bakgrund till tvisten

6 Sökanden är tjänsteman vid kommissionen i lönegrad B 3. Vid tidpunkten för de omständigheter som var föremål för det disciplinära förfarandet tjänstgjorde sökanden vid säkerhetsbyrån vid kommissionens generaldirektorat för personal och administration. Sökanden ansvarade för säkerhetsbyråns ekonomienhet. Sökandens överordnade var vid denna tidpunkt De Haan, som var direktör för säkerhetsbyrån, och Eveillard, som var direktörens assistent och områdeschef för ”skyddsområdet Bryssel”.

7 Kommissionen offentliggjorde år 1991 ett meddelande om upphandling avseende bevakning av kommissionens fastigheter i Bryssel. Bevakningsavtalet, som gällde ett belopp på 75 000 000 ecu, tilldelades i oktober 1992 företaget IMS/Group 4 och började gälla den 1 november 1992. Avtalet hade en giltighetstid på fem år. Sökandens dåvarande arbetsuppgifter medförde att han deltog vid utarbetandet och fullgörandet av detta avtal.

8 Innan bevakningsavtalet undertecknades begärde IMS/Group 4 en garanti mot svängningar i växelkursen mellan belgiska franc och ecu, som var den valuta avtalet

upprättats i. Till följd av denna begäran upprättades ett tilläggsavtal (bilaga 1), genom vilket det avtal som förelagts rådgivande kommittén för upphandling och avtal (nedan kallad CCAM) ändrades. CCAM anmodades emellertid inte att dessförinnan yttra sig över tilläggsavtalet. Denna bilaga 1 innehöll en klausul som möjliggjorde att priserna i avtalet anpassades med hänsyn till förändringar i ecuns värde i förhållande till belgiska franc. Även andra ändringar i bevakningsavtalet genomfördes.

- 9 I november 1992 utarbetades en skrivelse varigenom yttrande från CCAM skulle inhämtas avseende detta tilläggsavtal. Denna skrivelse försvann emellertid i säkerhetsbyråns arkiv. När den återfanns i januari 1993 sändes den inte till CCAM.
- 10 Styrekonomen vägrade i januari 1993 godkänna en betalningsorder avseende fullgörandet av bevakningsavtalet på grund av att betalningarna skulle ske i belgiska franc och inte i ecu. Detta framgår av rapporten av den 14 juli 1998 (sidan 13) från den administrativa utredningen, som den dåvarande direktören för generaldirektoratet för hälsa och konsumentskydd, Reichenbach, upprättat på begäran av kommissionens generalsekreterare, Trojan, liksom av rapporten av den 6 januari 1999 (sidan 12), som generaldirektören för kommissionens översättningstjänst, Flesch, tillställt tillsättningsmyndigheten, och slutligen av tillsättningsmyndighetens rapport av den 24 februari 1999 till disciplinnämnden (punkt 31).
- 11 Till följd av styrekonomens vägran att godkänna betalningarna undertecknades den 27 januari 1993 en bilaga 3 till avtalet av direktören för säkerhetsbyrån, De Haan, och vice verkställande direktören för IMS/Group 4, Alexandre. Genom denna bilaga 3 upphävdes från den 1 februari 1993 bestämmelserna i bilaga 1 avseende förändringarna i växelkursen mellan belgiska franc och ecu.

- 12 Generaldirektoratet för ekonomistyrning inledde den 17 februari 1993 en internrevision avseende säkerhetsbyråns verksamhet och i synnerhet avseende tilldelningen av bevakningsavtalet. Slutrapport lades fram den 7 juli 1993. I denna rapport (sidorna 10, 11 och 12) hänvisades bland annat till de ändringar som genom bilaga 1 införts i bevakningsavtalet efter det att CCAM yttrat sig och till de skadliga ekonomiska konsekvenserna av denna bilaga.
- 13 Till följd av en artikel i tidningen *De Morgen* av den 18 augusti 1997, i vilken frågor rörande personligt ansvar vid tilldelningen av bevakningsavtalet liksom kommissionens allmänna ansvar vid kontrollen av administrationen av detta avtal behandlades, genomförde enheten för samordning av bedrägeribekämpningen (UCLAF) en utredning avseende avtalet. Rapporten från UCLAF:s utredning lades fram den 12 mars 1998. I denna rapport påtalades allvarliga oegentligheter vid tilldelningen och fullgörandet av det aktuella bevakningsavtalet. Trojan ombad den 21 april 1998 Reichenbach att genomföra en utredning avseende det bevakningsavtal som tilldelats IMS/Group 4. Rapporten från denna administrativa utredning lades fram den 14 juli 1998.

Det disciplinära förfarandet

- 14 Tillsättningsmyndigheten beslutade den 29 juli 1998 att inleda ett disciplinärt förfarande mot sökanden. Sådana förfaranden inleddes likaledes mot sökandens överordnade, De Haan och Eveillard.
- 15 Tillsättningsmyndigheten underrättade sökanden den 29 juli 1998 om de anmärkningar den framförde avseende sökandens beteende. Tillsättningsmyndigheten gjorde därvid gällande att sökanden gjort sig skyldig till "ett [ansvarsgrundande]

agerande i tjänsten och grov vårdslöshet vid tillämpningen av bestämmelserna om ekonomisk förvaltning, särskilt vid upprättandet och fullgörandet [av det bevakningsavtal som slutits med företaget IMS/Group 4]" (nedan kallad anmärkning nr 1). Tillsättningsmyndigheten underrättade vidare sökanden genom promemoria av den 23 september 1998 om följande anmärkningar:

"Anmärkning nr 2:

[Sökanden] översåg med, eller medverkade till och med i, manipulation, efter utgången av fristen för ingivande, av anbud som ingivits inom ramen för tilldelningen av ett avtal om bevakning av [kommissionens] byggnader, från år 1992 (till ett ungefärligt värde av 75 000 000 ecu) och fem år framåt. Denna manipulation bestod i att uppgifter om ett eller flera anbud lämnades till ett av de anbudsgivande företagen (IMS/Group 4) och att ett nytt anbud från detta företag mottogs i vilket priserna sänkts och vilket ersatte det ursprungliga anbudet. Manipulationen vidtogs i syfte att på ett ohederligt, bedrägligt sätt i strid med bestämmelserna om upphandling liksom bland annat bestämmelserna i artikel 17 första stycket i tjänsteföreskrifterna påverka tilldelningen av avtalet till förmån för detta företag.

Anmärkning nr 3:

[Sökanden] medverkade i upprättandet av en bilaga till (utkastet till) bevakningsavtalet av år 1992 efter det att CCAM godkänt förslaget att tilldela företaget IMS/Group 4 avtalet liksom villkoren i utkastet till avtal, antingen genom att medvetet handla så att företaget skulle kunna [kompenseras] för den förlust som följer av det nya anbudet, således genom bedrägligt handlande, eller genom grov vårdslöshet, eftersom avtalsbestämmelserna i bilagan delvis strider mot villkoren i meddelandet om upphandling och kontraktshandlingarna såsom dessa godkänts av CCAM och mot kommissionens ekonomiska intressen.

Anmärkning nr 4:

Efter det att den ovannämnda bilagan utarbetats underlät [sökanden] antingen medvetet ... eller av grov vårdslöshet att informera CCAM eller [inhämta] ett yttrande från CCAM eller styrekonomen beträffande bilagan och den ändring i avtalet i förhållande till det utkast till avtal som CCAM godkänt som bilagan gav upphov till, antingen före eller efter det att det avtal i vilket bilagan ingick slöts.

Anmärkning nr 5:

[Sökanden] översåg med, eller medverkade till och med i, missbruk av detta bevakningsavtal med stöd av vilket det systematiskt föreslogs att ett flertal personer skulle anställas vid [säkerhetsbyrå] och vid andra avdelningar för att utföra administrativt och annat arbete mot att företaget upprättade anställningsavtal. Detta förfaringsätt stred mot villkoren i det avtal som kommissionen slutit, mot förfarandet för rekrytering och bestämmelserna i den relevanta budgetposten och ägde rum utan föregående godkännande eller utan att de på området behöriga avdelningarna underrättades därom och genom ett kringgående av avtalsbestämmelserna rörande betalning av övertidstimmar i samband med bevakningen.

Anmärkning nr 6:

[Sökanden] har allmänt underlåtit att fullgöra sina uppgifter som ansvarig för [säkerhetsbyråns] ekonomienhet med enbart gemenskapens bästa för ögonen i strid med bestämmelserna i artikel 11 första stycket i tjänsteföreskrifterna.

Anmärkning nr 7:

[Sökanden] skall åläggas att ersätta, helt eller delvis, den skada som gemenskaperna lidit till följd av allvarliga fel i tjänsten (artikel 22 i tjänsteföreskrifterna).”

- 16 Den 6 oktober 1998 hördes sökanden, i enlighet med artikel 87 i tjänsteföreskrifterna, av generaldirektören för kommissionens översättningstjänst, Flesch, som bemyndigats av tillsättningsmyndigheten.

- 17 Flesch tillställde tillsättningsmyndigheten sin rapport av den 6 januari 1999. I denna rapport konstaterade hon att sökanden gjort sig skyldig till bristande arbetsinsats, vårdslöshet med avseende på bestämmelserna om offentlig upphandling, budgetförordningens bestämmelser liksom administrativa förfaranden och budgetförfaranden samt åsidosättanden av tjänsteföreskrifterna. Efter att ha mottagit denna rapport hänsköt tillsättningsmyndigheten ärendet till disciplinnämnden genom en rapport av den 24 februari 1999, i vilken det redogjordes för de sju anmärkningarna mot sökanden.

- 18 Disciplinnämnden slog i sitt motiverade yttrande av den 9 mars 2000 fast att de omständigheter som omfattades av anmärkningarna nr 1, 3, 4, 5 och 6 var styrkta men underkände anmärkningarna nr 2 och 7. Disciplinnämnden rekommenderade i sitt yttrande att den disciplinåtgärd som avses i artikel 86.2 d i tjänsteföreskrifterna skulle vidtas mot sökanden, det vill säga nedflyttning i löneklass och föreslog att sökanden skulle flyttas ned två löneklasser.

- 19 Den 25 maj 2000 hördes sökanden av tillsättningsmyndigheten och överlämnade därvid en inläga.

20 Tillsättningsmyndigheten fattade den 5 april 2001 ett beslut varigenom disciplinåtgärden nedflyttning en löneklass vidtogs gentemot sökanden. Tillsättningsmyndigheten hänvisade till disciplinnämndens yttrande, i vilket det angavs att de omständigheter som omfattades av anmärkningarna nr 1, 3, 4, 5 och 6 var styrkta, och bekräftade detta. De anmärkningar som gjordes gällande mot sökanden sammanfattades på följande sätt i beslutet i disciplinärendet:

- Ansvarsgrundande agerande i tjänsten och grov vårdslöshet vid tillämpningen av bestämmelserna om ekonomisk förvaltning, särskilt vid utarbetandet och fullgörandet av det bevakningsavtal som kommissionen slutit med företaget IMS/Group 4, särskilt i det att sökanden medverkade i utarbetandet av en bilaga till nämnda avtal vars bestämmelser strider mot villkoren i meddelandet om upphandling och kontraktshandlingarna, såsom dessa godkänts av CCAM, och mot kommissionens ekonomiska intressen (anmärkningarna nr 1 och 3).

- Grov vårdslöshet i det att sökanden i strid med artikel 111 i de allmänna bestämmelserna för genomförandet av budgetförordningen underlät att inhämta det obligatoriska yttrandet från CCAM beträffande den aktuella bilagan (anmärkning nr 4).

- Missbruk av bevakningsavtalet i syfte att föreslå att ett flertal personer anställdes vid säkerhetsbyrån och vid andra kommissionsavdelningar och på andra platser för att utföra administrativt och annat arbete mot att företaget IMS/Group 4 upprättade anställningsavtal. Detta förfaringssätt stred mot avtalsvillkoren för anställning av väktare, mot förfarandet för rekrytering och bestämmelserna i den relevanta budgetposten och ägde rum utan föregående godkännande eller utan att de på området behöriga avdelningarna underrättades därom. I gengäld betalades ersättning för övertidstimmar i samband med bevakningen. Som förmildrande omständighet skall anses den ständiga personalbristen vid säkerhetsbyrån liksom det faktum att ett sådant tillvägagångssätt inte var ovanligt vid den aktuella tidpunkten (anmärkning nr 5).

— [Sökanden] har inte fullgjort sina uppgifter med enbart gemenskapens bästa för ögonen i strid med bestämmelserna i artikel 11 första stycket i tjänsteföreskrifterna (anmärkning nr 6).

21 Beträffande anmärkning nr 2 anges följande i beslutet av den 5 april 2001:

”Det åligger tillsättningsmyndigheten att, i förekommande fall, med stöd av artikel 11 i bilaga IX till tjänsteföreskrifterna på nytt ta upp det disciplinära förfarandet, bland annat om den pågående rättsliga utredningen visar att det anbud som IMS/Group 4 lämnat manipulerats efter den 28 augusti 1992 men innan ärendet överlämnades till CCAM.”

22 Det disciplinära förfarande som inletts mot Eveillard ledde likaså till att en disciplinåtgärd vidtogs. Eveillard har väckt talan vid förstainstansrätten mot detta beslut i mål T-258/01, Eveillard mot kommissionen. Något slutligt beslut fattades däremot inte beträffande De Haan, som avled den 30 augusti 2000, kort tid efter det att disciplinnämnden hade lagt fram sin rapport i ärendet avseende honom.

23 Med stöd av artikel 90.2 i tjänsteföreskrifterna anförde sökanden den 29 maj 2001 klagomål mot tillsättningsmyndighetens beslut av den 5 april 2001.

24 Tillsättningsmyndigheten avslög sökandens klagomål genom beslut av den 10 september 2001. Tillsättningsmyndigheten bekräftade i detta beslut att de anmärkningar som gjorts mot sökanden kvarstod och gjorde samtidigt, som svar på sökandens påståenden, vissa förtydliganden. Vad för det första gäller anmärkningarna nr 3 och 4 angående utarbetandet av den aktuella bilagan och underlåtenheten att inhämta yttrande från CCAM, ansåg tillsättningsmyndigheten

att det ansvarsgrundande felet bestod i att sökanden, i strid med artikel 21 i tjänsteföreskrifterna, inte underrättat sina överordnade om skyldigheten att inhämta yttrande från CCAM och inte påtalat att den aktuella bilagan stred mot kommissionens ekonomiska intressen. Vad för det andra gäller anmärkning nr 5, att bevakningsavtalet missbrukats, lastade tillsättningsmyndigheten sökanden för att han inte hade underrättat sina överordnade om att hans medarbetare, Burlet, utförde rent administrativa arbetsuppgifter trots att han avlönades av det företag som tilldelats bevakningsavtalet, vilket sökanden enligt tillsättningsmyndigheten kände till. Vad för det tredje gäller anmärkning nr 6, att sökanden inte fullgjort sina uppgifter med enbart gemenskapens bästa för ögonen, klagjorde tillsättningsmyndigheten att sökanden, i strid med artikel 11 första stycket i tjänsteföreskrifterna, inte underrättat sina överordnade om följderna av underlåtenheten att inhämta ett yttrande från CCAM, trots att det var uppenbart för den som ansvarar för en ekonomienhet att bilagan skapade en snedvridning av konkurrensen.

- 25 Tillsättningsmyndigheten erbjöd, i sitt beslut av den 10 september 2001, sökanden ersättning med 500 euro för den ideella skada som uppstått på grund av den långvariga ovisshet som sökanden befunnit sig i till följd av att nio månader förflutit mellan disciplinnämndens sista yttrande i de ovannämnda disciplinära förfarandena — det vill säga det yttrande som avgavs den 4 juli 2000 i förfarandet mot Eveillard — och tillsättningsmyndighetens beslut angående sökanden.

Brottmålsförfarandet vid belgiska domstolar

- 26 Till följd av UCLAF:s rapport gjorde kommissionen den 23 april 1998 en anmälan hos åklagarmyndigheten i Bryssel angående misstänkta oegentligheter vid tilldelningen och fullgörandet av bevakningsavtalet. Denna anmälan, till vilken fogats UCLAF:s rapport av den 12 mars 1998, avsåg de omständigheter under vilka avtalet tilldelats, bland annat den eventuella manipulationen av det anbud som IMS/Group 4 avgivit, liksom upprättandet av bilagor till avtalet och underlåtenheten att inhämta yttrande från CCAM, frågan huruvida tjänsterna verkligen tillhandhållits och huruvida de personer som uppbar lön inom ramen för avtalet anstälts på ett rättsenligt sätt.

- 27 Europeiska gemenskapen, företrädd av kommissionen, trädde den 1 mars 2001 in som målsägande i det förfarande som vid belgiska domstolar inletts mot sökanden, Eveillard och Alexandre, som var vice verkställande direktör för det företag som tilldelats kontraktet.
- 28 Åklagarmyndigheten i Bryssel föreslog den 27 mars 2001 att utredningen skulle läggas ned.
- 29 Genom ansökan av den 4 maj 2001 begärde kommissionen att undersökningsdomaren skulle företa en kompletterande förundersökning. Denna ansökan avslogs genom beslut av den 31 maj 2001.
- 30 Kommissionen överklagade detta beslut den 15 juni 2001. Överrätten i Bryssel ogillade detta överklagande genom dom av den 6 augusti 2001.
- 31 Genom beslut av den 19 mars 2002 avvisade domstolen i första instans i Bryssel de yrkanden som kommissionen framfört vid förhandlingen den 12 mars 2002. Domstolen i första instans fann att det inte fanns några skäl för att inkomma med denna inlaga så sent och att det inte fanns några bevis mot de tilltalade.
- 32 Kommissionen överklagade den 2 april 2002 detta beslut till överrätten i Bryssel.

- 33 Åklagaren vid överrätten i Bryssel föreslog den 30 april 2002 att rätten skulle ogilla kommissionens överklagande, eftersom det inte fanns några bevis mot de tilltalade.
- 34 Genom dom av den 28 maj 2002 ogillade överrätten i Bryssel kommissionens överklagande. Överrätten i Bryssel slog därvid fast att det inte fanns någon grund för de åtalspunkter som särskilt gällde ändringen av anbudet, upprättandet av den aktuella bilagan och faktureringen, inom ramen för bevakningsavtalet, av prestationer som inte rörde nämnda avtals fullgörande. Överrätten i Bryssel fann även att kommissionen inte visat att den lidit skada. Kommissionen väckte inte kassationstalan mot detta domstolsavgörande, vilket således vann laga kraft.

Förfarande och parternas yrkanden

- 35 Sökanden har, genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 10 december 2001, väckt förevarande talan.
- 36 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (femte avdelningen) att inleda det muntliga förfarandet och anmodade parterna, som en processledande åtgärd, att inkomma med vissa handlingar och att skriftligen svara på vissa frågor. Förstainstansrätten anmodade i synnerhet kommissionen att inkomma med sökandens akt i disciplinärendet. Parterna efterkom denna begäran inom den föreskrivna fristen.

37 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens muntliga frågor vid förhandlingen den 2 december 2003.

38 Som svar på en fråga från förstainstansrätten klargjorde sökanden vid förhandlingen att han yrkade skadestånd med 37 500 euro för den ekonomiska och ideella skada han påstår sig ha lidit. Likaså som svar på en fråga från förstainstansrätten uppgav kommissionen att den återkallade sitt yrkande om att sökandens yrkande avseende den ekonomiska skadan skulle avvisas, eftersom det framförts först i repliken.

39 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara tillsättningsmyndighetens beslut av den 5 april 2001,

— förplikta svaranden att betala skadestånd med 37 500 euro för den ekonomiska och ideella skada som han lidit, samt

— förplikta svaranden att ersätta rättegångskostnaderna.

40 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan, och

— besluta om rättegångskostnaderna i enlighet med gällande rätt.

Rättslig bedömning

I — *Yrkandet om ogiltigförklaring*

41 Sökanden har, till stöd för sitt yrkande om ogiltigförklaring, för det första gjort gällande att förfarandereglerna och rätten till försvar åsidosatts under det disciplinära förfarandet. För det andra har han gjort gällande att det gjorts en uppenbart oriktig bedömning av de omständigheter som lagts honom till last. För det tredje har han gjort gällande att icke-diskrimineringsprincipen åsidosatts och för det fjärde att principerna om skydd för berättigade förväntningar och om god tro har åsidosatts.

A — Den första grunden: huruvida förfarandereglerna och rätten till försvar har åsidosatts under det disciplinära förfarandet

42 Sökanden har gjort gällande att det förekommit fel under det disciplinära förfarandet därför att tillsättningsmyndigheten åsidosatt de bestämmelser i tjänsteföreskrifterna som reglerar detta förfarande. Han har också anfört att rätten till försvar har åsidosatts. Sökanden har särskilt anfört att det dröjde orimligt länge innan beslut om disciplinåtgärd fattades, att det disciplinära förfarandet inte vilandeförklarades trots att ett brottmålsförfarande pågick, att han för sent och inte fullständigt fått tillgång till akten i ärendet, att vissa viktiga handlingar inte lagts till akten och inte lämnats ut och att viktiga vittnen inte hörts.

1. Förseningen med att fatta beslut om disciplinåtgärder

Parternas argument

- 43 Sökanden har anfört att disciplinåtgärder vidtagits mot honom mer än åtta år efter det att de händelser som han lastats för ägde rum och att han under tiden fortsatt att utföra sina uppgifter utan några som helst anmärkningar från administrationen.
- 44 Kommissionen har erinrat om att det i tjänsteföreskrifternas bestämmelser om disciplinåtgärder inte finns några föreskrifter om preskription såvitt avser frågan när ett disciplinärt förfarande får inledas.

Förstainstansrättens bedömning

- 45 Bestämmelserna om disciplinåtgärder i artiklarna 86–89 i tjänsteföreskrifterna liksom i dess bilaga IX innehåller inte några föreskrifter om preskription såvitt avser frågan när ett disciplinärt förfarande får inledas mot en tjänsteman som anklagas för att inte ha uppfyllt sina skyldigheter enligt tjänsteföreskrifterna. Det skall i detta avseende påpekas att för att en preskriptionstid skall kunna garantera rättssäkerheten måste den fastställas i förväg av gemenskapslagstiftaren (förstainstansrättens dom av den 17 oktober 1991 i mål T-26/89, de Compte mot parlamentet, REG 1991, s. II-781, punkt 68, och av den 30 maj 2002, i mål T-197/00, Onidi mot kommissionen, REGP 2002, s. I-A-69 och s. II-325, punkt 88).

- 46 Förstainstansrätten erinrar likväl om att domstolen, i syfte att lindra de eventuella negativa följderna av att det saknas en preskriptionstid för administrationens utövande av sina befogenheter, har slagit fast att det grundläggande rättssäkerhetskravet, när det inte finns någon bestämmelse i detta avseende, utgör hinder för att kommissionen på obestämd tid dröjer med utövandet av sin behörighet. Vid bedömningen av en invändning om att kommissionen har vidtagit åtgärder för sent skall gemenskapsdomstolarna således inte begränsa sig till att konstatera att det inte fanns någon preskriptionstid på det berörda området utan kontrollera om kommissionen har dröjt orimligt länge med att vidta åtgärder (domstolens dom av den 14 juli 1972 i mål 52/69, Geigy mot kommissionen, REG 1972, s. 787, punkt 21, rörande kommissionens behörighet att ålägga böter vid överträdelse av konkurrensreglerna, och av den 24 september 2002 i de förenade målen C-74/00 P och C-75/00 P, Falck och Acciaierie di Bolzano mot kommissionen, REG 2002, s. I-7869, punkt 140, rörande kontroll av stöd som beviljats enligt EKSG-fördraget).
- 47 Vad särskilt gäller bestämmelserna om disciplinåtgärder avseende gemenskapens tjänstemän, skall det inledningsvis erinras om att även om det i tjänsteföreskrifterna inte föreskrivs någon preskription såvitt avser när ett disciplinärt förfarande får inledas fastställs ändå i bilaga IX till tjänsteföreskrifterna, närmare bestämt i artikel 7, stränga tidsfrister för det disciplinära förfarandet. Det följer av fast rättspraxis att även om dessa frister inte är tvingande, utgör de ändå en regel om god förvaltning vars syfte är att i såväl administrationens som tjänstemännens intresse förhindra ett oberättigat dröjsmål med att fatta det beslut varigenom det disciplinära förfarandet avslutas (domstolens dom av den 4 februari 1970 i mål 13/69, Van Eick mot kommissionen, REG 1970, s. 3, av den 29 januari 1985 i mål 228/83, F mot kommissionen, REG 1985, s. 275, och av den 19 april 1988 i de förenade målen 175/86 och 209/86, M mot rådet, REG 1988, s. 1891, domen i det ovannämnda målet de Compte mot parlamentet, punkt 88). Det följer av lagstiftarens strävan efter en god förvaltning att de disciplinära myndigheterna är skyldiga att genomföra det disciplinära förfarandet skyndsamt och handla på ett sådant sätt att varje efterföljande åtgärd vidtas inom en rimlig tidsfrist i förhållande till den föregående åtgärden (förstainstansrättens dom av den 26 januari 1995 i mål T-549/93, D mot kommissionen, REGP 1995, s. I-A-13 och s. II-43, punkt 25, och domen i det ovannämnda målet Onidi mot kommissionen, punkt 91). Om denna frist åsidosätts, vilket endast kan bedömas utifrån de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, kan det medföra att den rättsakt som antagits efter det att fristen löpt ut ogiltigförklaras (domarna i de ovannämnda målen D mot kommissionen, punkt 25, och de Compte mot kommissionen, punkt 88).

- 48 Denna skyldighet att handla skyndsamt och att iaktta en rimlig tidsfrist gäller även inledandet av det disciplinära förfarandet, särskilt om och i så fall från och med den tidpunkt då administrationen fick kännedom om de omständigheter och beteenden som skulle kunna utgöra överträdelser av en tjänstemans skyldigheter enligt tjänsteföreskrifterna. Även när det inte föreskrivs någon preskriptionstid är de disciplinära myndigheterna nämligen skyldiga att handla så, att det förfarande som kan medföra att en disciplinåtgärd vidtas inleds inom rimlig tid (förstainstansrättens dom av den 19 juni 2003 i mål T-78/02, Voigt mot ECB, REGP 2003, s. I-A-165 och s. II-839, punkt 64). Om ett disciplinärt förfarande inte inleds inom rimlig tid, vilket även detta skall bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, kan det medföra att det disciplinära förfarande som administrationen inlett orimligt sent är rättsstridigt och att den sanktionsåtgärd som vidtagits efter detta förfarande skall upphävas (se, analogt, domstolens dom av den 27 november 2001 i mål C-270/99 P, Z mot parlamentet, REG 2001, s. I-9197, punkterna 43 och 44, samt domarna i de ovannämnda målen D mot kommissionen, punkt 25, och de Compte mot parlamentet, punkt 88).
- 49 Det skall även påpekas att rättssäkerhetsprincipen skulle ifrågasättas om administrationen dröjde orimligt länge med att inleda det disciplinära förfarandet. Det kan nämligen bli synnerligen svårt för administrationen att bedöma de omständigheter och beteenden som kan utgöra ett fel i tjänsten som kan föranleda disciplinära åtgärder och för tjänstemannen att utöva sin rätt till försvar om en lång tid har förflutit från det att dessa omständigheter och beteenden förekom till det att den disciplinära undersökningen inleds. Dels kan vittnen och viktiga handlingar — till tjänstemannens nackdel eller fördel — ha försvunnit, dels blir det svårt för alla inblandade personer och för vittnena att troget återge sina hågkomster av händelserna i det enskilda fallet och omständigheterna då de inträffade. Som exempel vad gäller förevarande fall skall nämnas att De Haan, som, såsom det angivits ovan, ansvarade för säkerhetsbyrån vid tidpunkten för de aktuella händelserna avled den 30 augusti 2000, det vill säga långt efter det att de händelser som sökanden lastats för inträffade men ändå innan det disciplinära förfarandet rörande sökanden hade avslutats.
- 50 Förstainstansrätten kan följaktligen inte vid sin bedömning av huruvida denna anmärkning är välgrundad begränsa sig till att konstatera att det inte fanns någon preskriptionstid på det berörda området. Rätten skall därför kontrollera huruvida kommissionen dröjt orimligt länge med att vidta åtgärder.

51 Det skall erinras om att bevakningsavtalet, vars tilldelning och fullgörande ligger till grund för det disciplinära förfarande som inletts mot sökanden, undertecknades i oktober 1992. Den omtvistade bilagan, utarbetades och antogs med sökandens medverkan, vilket utgör anmärkning nr 3 mot honom, under oktober 1992. Underlåtenheten att vidarebefordra den skrivelse varigenom yttrande skulle inhämtas avseende denna bilaga utgjorde enligt tillsättningsmyndigheten grund för anmärkning nr 4. Denna skrivelse återfanns i januari 1993 och borde, enligt kommissionen, ha tillställts CCAM senast vid denna tidpunkt. Anmärkning nr 5 avser sökandens underlåtenhet att underrätta sina överordnade om att hans medarbetare, Burllet, utförde administrativa arbetsuppgifter trots att han avlönades inom ramen för bevakningsavtalet. Det skall härvidlag påpekas att Burllet, som redan varit anställd som extrapersonal vid säkerhetsbyrån från den 15 juli 1992 till den 15 mars 1993, den 16 mars 1993 anställdes av IMS/Group 4 som kontorspersonal med uppgift att utföra administrativt arbete vid kommissionen. Burllet arbetade emellertid endast till den 16 maj 1993 vid säkerhetsbyrån och beviljades därefter tjänstledigt av IMS/Group 4.

52 Det framgår av handlingarna i målet att kommissionen hade fått kännedom om de påstådda oegentligheterna vid bevakningsavtalets ingående och fullgörande långt innan det disciplinära förfarandet inleddes. Det framgår nämligen av rapporten av den 14 juli 1998 (sidan 13) från den administrativa utredning som Reichenbach utfört att kommissionens ordförandes kansli hade underrättats i början av år 1993 om de påstådda oegentligheterna rörande bevakningsavtalet. I januari 1993 vägrade styrekonomen godkänna betalningar på grund av att de skulle ske i belgiska franc och inte i ecu (se ovan punkt 10). Denna vägran att godkänna betalningen medförde att den omtvistade bilagan delvis upphävdes genom ett tilläggsavtal som undertecknades den 27 januari 1993 (se ovan punkt 11). Generaldirektoratet för ekonomistyrning inledde den 17 februari 1993 en internrevision avseende säkerhetsbyråns verksamhet och avseende tilldelningen av bevakningsavtalet. Generaldirektoratet för ekonomistyrning avgav sin slutrapport den 7 juli 1993 och gjorde därvid gällande att förfaranden för kontroll och godkännande av ekonomiska transaktioner och avtal hade åsidosatts. I rapporten behandlades särskilt ändringarna i det bevakningsavtal som underställts CCAM, vilka, enligt denna rapport, inte hade godkänts av CCAM och vilka stred mot villkoren i bevakningsavtalet och innebar en ökning av kostnaderna för tjänsterna och en snedvridning av

konkurrensen. I rapporten av den 14 juli 1998 från den administrativa utredningen hänvisades till denna internrevision från juli 1993. Där angavs vidare att "väsentliga problem" påpekats men att några administrativa eller disciplinära åtgärder inte hade vidtagits, bortsett från att Eveillard inte längre innehade tjänsten som områdeschef för "skyddsområdet Bryssel".

53 Det var först den 29 juli 1998 som tillsättningsmyndigheten inledde ett disciplinärt förfarande mot sökanden. Detta förfarande inleddes således nära sex år efter det att de händelser som sökanden lastats för inträffade. Disciplinåtgärden vidtogs först den 5 april 2001, nära tre år efter det att det disciplinära förfarandet hade inletts.

54 Eftersom de händelser som lagts sökanden till last hade inträffat i oktober 1992 och eftersom kommissionen fick kännedom om de aktuella påstådda oegentligheterna senast mellan januari och juli 1993, finner förstainstansrätten följaktligen att kommissionen dröjt orimligt länge med att vidta åtgärder på grund av att den inte inledde ett disciplinärt förfarande mot sökanden förrän den 29 juli 1998. Kommissionens åsidosättande av kravet på att ett disciplinärt förfarande skall inledas inom rimlig tid utgör ett uppenbart åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen och principen om god förvaltning liksom ett åsidosättande av sökandens rätt till försvar och medför därmed att detta disciplinära förfarande är rättsstridigt.

55 Sökandens anmärkning är således välgrundad.

2. Underlåtenheten att vilandeförklara det disciplinära förfarandet i avvaktan på att brottmålsförfarandet avslutades

Parternas argument

- 56 Sökanden har anfört att tillsättningsmyndigheten inte biföll hans upprepade framställningar om att det disciplinära förfarandet skulle vilandeförklaras i avvaktan på att det brottmålsförfarande som inletts mot honom vid belgiska domstolar avslutades. Sökanden har hävdad att det var uppenbart att detta förfarande skulle leda till att målet lades ned.
- 57 Kommissionen har anfört att syftet med ett disciplinärt förfarande och ett brottmålsförfarande inte är detsamma, eftersom brottmålsförfarandet rör eventuella straffbelagda gärningar medan det disciplinära förfarandet rör åsidosättanden av vissa skyldigheter enligt tjänsteföreskrifterna, vilka per definition inte är av straffrättslig karaktär. De sanktionsåtgärder som kan vidtas rör för övrigt endast arbetsrelationen mellan den berörde och hans arbetsgivare. Kommissionen har erinrat om att det disciplinära förfarande som gäller tjänstemän inte är ett domstolsförfarande utan ett administrativt förfarande (domstolens beslut av den 16 juli 1998 i mål C-252/97 P, N mot kommissionen, REG 1998, s. I-4871, punkt 52).
- 58 Som svar på en fråga från förstainstansrätten anförde kommissionen vid förhandlingen att brottmålsförfarandet och det disciplinära förfarandet inte gällde samma sak i förevarande fall, eftersom omständigheterna och deras rättsliga karakterisering var olika i de båda förfarandena. Syftet med brottmålsförfarandet var att bevisa förekomsten av eventuella förfalsknings- och bedrägeribrott medan det disciplinära förfarandet syftade till att åtgärder vidtogs mot vårdslöshet och underlåtelser som innebar åsidosättanden av sökandens skyldigheter i tjänsten. Det är enligt

kommissionen av detta skäl som tillsättningsmyndigheten under det disciplinära förfarandet beslutade att skilja den disciplinära och den straffrättsliga delen åt. Kommissionen har slutligen anfört att det disciplinära förfarandet skulle ha försenats avsevärt om det hade vilandeförklarats i avvaktan på att brottmålsförfarandet avslutades.

Förstainstansrättens bedömning

- 59 I artikel 88 femte stycket i tjänsteföreskrifterna föreskrivs att "om ... tjänstemannens handlingar leder till åtal, skall ett slutligt beslut fattas först sedan avgörandet i den domstol som prövar fallet har vunnit laga kraft". Det framgår av denna bestämmelse att det inte är tillåtet för tillsättningsmyndigheten att i disciplinärendet fatta ett slutligt beslut angående den berörde tjänstemannen genom att uttala sig om omständigheter som samtidigt är föremål för ett brottmålsförfarande innan avgörandet i den domstol som prövar fallet har vunnit laga kraft (förstainstansrättens dom av den 13 mars 2003 i mål T-166/02, Pessoa e Costa mot kommissionen, REGP 2003, s. I-A-89 och II-471, punkt 45). Tillsättningsmyndigheten, som skall fatta ett slutligt beslut avseende en tjänsteman mot vilken ett disciplinärt förfarande inletts, har enligt artikel 88 femte stycket i tjänsteföreskrifterna inte något utrymme för skönsmässig bedömning, till skillnad från disciplinnämnden som, enligt artikel 7 andra stycket i bilaga IX till tjänsteföreskrifterna, om ett straffrättsligt förfarande pågår, kan besluta att avvakta med att avge ett yttrande till dess att domstolen fattat beslut (förstainstansrättens dom av den 19 mars 1998 i mål T-74/96, Tzoanos mot kommissionen, REGP 1998, s. I-A-129 och s. II-343, punkterna 32 och 33).
- 60 Såsom det framgår av sökandens akt i disciplinärendet, påpekade han i skrivelse av den 8 april 1999 för disciplinnämndens ordförande att det, för att avgöra det disciplinförfarande som inletts mot honom, var uppenbart att det först krävdes ett beslut i frågan huruvida de anklagelser i straffrättsligt hänseende som riktats mot honom vid belgiska domstolar var välgrundade. Sökanden begärde därför, med stöd av artikel 88 femte stycket i tjänsteföreskrifterna, att det disciplinära förfarandet

skulle vilandeförklaras i avvaktan på att brottmålsförfarandet avslutades. Till följd av denna skrivelse begärde disciplinnämndens ordförande den 23 april 1999 upplysningar från kommissionens generaldirektorat för personal och administration för att få veta om ett brottmålsförfarande pågick, vad detta i så fall omfattade och i vilket skede det befann sig. Genom skrivelse av den 4 maj 1999 begärde detta generaldirektorat därefter upplysningar från UCLAF. UCLAF svarade genom skrivelse av den 28 maj 1999 och bekräftade att den anmälan som kommissionens generalsekreterare den 23 april 1998 gjort hos åklagarmyndigheten i Bryssel hade medfört att den belgiske undersökningsdomaren Van Espen den 19 maj 1998 inlett en förundersökning. Det skall slutligen påpekas att sökanden i sin inlaga av den 25 maj 2000 hos tillsättningsmyndigheten återigen begärde att det disciplinära förfarandet skulle vilandeförklaras i avvaktan på att brottmålsförfarandet avslutades.

- 61 Det brottmålsförfarande som inletts mot sökanden avslutades genom dom meddelad den 28 maj 2002 av överrätten i Bryssel. Eftersom kommissionen inte väckt kassationstalan mot detta avgörande av de belgiska domstolarna utgör det följaktligen ett sådant lagakraftvunnet avgörande som avses i artikel 88 femte stycket i tjänsteföreskrifterna.
- 62 Det disciplinära förfarandet mot sökanden avslutades före den 28 maj 2002 då överrätten i Bryssel meddelade dom. Tillsättningsmyndigheten fattade nämligen beslutet om disciplinåtgärd mot sökanden den 5 april 2001. Den 10 september 2001 avslog tillsättningsmyndigheten det klagomål som sökanden anförde med stöd av artikel 90.2 i tjänsteföreskrifterna och bekräftade därigenom detta beslut.
- 63 Kommissionen har emellertid gjort gällande att brottmålsförfarandet och det disciplinära förfarandet inte gällde samma sak och att den därför inte var skyldig att invänta att brottmålsförfarandet avslutades innan den fattade ett slutligt beslut i det disciplinära förfarandet mot sökanden. Förstainstansrätten skall därför pröva

huruvida brottmålsförfarandet och det disciplinära förfarandet rörde samma handlingar (domarna i de ovannämnda målen Tzoanos mot kommissionen, punkt 35, och Onidi mot kommissionen, punkt 81).

- 64 Förstainstansrätten erinrar om att kommissionen den 23 april 1998 gjorde en anmälan hos åklagarmyndigheten i Bryssel angående misstänkta oegentligheter vid tilldelningen och fullgörandet av bevakningsavtalet (se ovan punkt 26). Denna anmälan, till vilken fogats UCLAF:s rapport av den 12 mars 1998, avsåg de omständigheter under vilka avtalet hade tilldelats, bland annat den eventuella manipulationen av det anbud som IMS/Group 4 hade avgivit, liksom upprättandet av bilagor till avtalet och underlåtenheten att inhämta yttrande från CCAM, frågan huruvida tjänsterna verkligen hade tillhandhållits och huruvida de personer som uppbar lön inom ramen för avtalet hade anställts på ett korrekt sätt.
- 65 Till följd av denna anmälan och de åtgärder som undersökningsdomaren förordnat om, utarbetade den centrala korruptionsbekämpningsenheten vid kriminalpolisen i Bryssel en sammanfattande rapport av den 21 juni 2000 angående resultaten av den fördjupade undersökning som genomförts i det aktuella ärendet. I denna rapport konstaterade kriminalkommissarien i Bryssel, L., för det första att det inte var bevisat att anbudet från IMS/Group 4 hade modifierats, och för det andra att en bilaga varigenom avtalet förändrades väsentligt hade undertecknats men att även om förfarandet för förhandskontroll inte helt hade iakttagits, hade styrekonomen likväl underrättats om denna bilaga innan den undertecknades. För det tredje konstaterade han i denna rapport att vissa anställda hos IMS/Group 4, vars tjänster fakturerats inom ramen för bevakningsavtalet, faktiskt hade utfört arbetsuppgifter som inte omfattades av detta avtal, men att kommissionen hade fullständig kännedom om detta missbruk, som var vanligt förekommande vid den aktuella tidpunkten.
- 66 Kommissionen gjorde i den skrivelse av den 1 mars 2001 varigenom den trädde in som målsägande i förfarandet inför undersökningsdomaren gällande att den hade

lidit skada till följd av en urkundsförfalskning vid upphandlingsförfarandet och på grund av faktureringen av tjänster som utförts av personer vars uppgifter inte omfattades av bevakningsavtalet.

67 Åklagarmyndigheten föreslog den 27 mars 2001 att utredningen skulle läggas ned därför att det inte fanns tillräckliga bevis mot sökanden och de andra tilltalade, Eveillard och Alexandre, angående, för det första, förfalskning av offentliga eller privata urkunder, för det andra, manipulation vid upphandlingsförfarandet och, för det tredje, förekomsten av personal som inte sysselsattes inom ramen för bevakningsavtalet men som likväl avlönades genom detta.

68 Överrätten i Bryssel slog i sin dom av den 6 augusti 2001 fast, för det första, att de aktuella ekonomiska transaktionerna delvis hade godkänts av CCAM och att de dessutom hade godkänts av styrekonomen, och, för det andra, att bevakningsavtalet missbrukats med kommissionens vetskap och att sådana tillvägagångssätt arrangerats och godkänts av kommissionens avdelningar.

69 Domstolen i första instans i Bryssel slog i beslut av den 19 mars 2002 fast att det inte fanns några bevis för anklagelserna och att det i synnerhet inte förekom uppgifter som tydde på att Eveillard och Alexandre haft något bedrägligt uppsåt.

- 70 Genom dom av den 28 maj 2002 ogillade överrätten i Bryssel kommissionens överklagande av den 2 april 2002 av beslutet av den 19 mars 2002. Överrätten i Bryssel slog därvid fast att det inte fanns några bevis för anklagelserna mot de tilltalade avseende de åtalspunkter som gällde ändringen av anbudet, upprättandet av den aktuella bilagan och faktureringen, inom ramen för bevakningsavtalet, av prestationer som inte rörde nämnda avtals fullgörande.
- 71 Av det ovan anförda framgår att de handlingar som var föremål för brottmålsförfarandet kan indelas i tre olika kategorier. Dessa grupper avser för det första villkoren för tilldelningen av bevakningsavtalet och särskilt den påstådda manipulationen av det anbud som slutligen antogs, för det andra, utarbetandet och antagandet av den bilaga genom vilken avtalsinnehållet ändrades och underlåtenheten att inhämta yttrande från CCAM i detta avseende samt, för det tredje, förekomsten av personal som avlönades inom ramen för bevakningsavtalet för tjänster som inte omfattades av detta avtal.
- 72 Den första kategorin handlingar, rörande den påstådda manipulationen av anbudet, sammanföll med föremålet för anmärkning nr 2, vilken tillsättningsmyndigheten underrättade sökanden om genom promemoria av den 23 september 1998. Disciplinnämnden underkände emellertid denna anmärkning i sitt yttrande av den 9 mars 2000. Den andra kategorin handlingar, rörande antagandet av den aktuella bilagan och underlåtenheten att inhämta yttrande från CCAM, omfattades av anmärkningarna nr 3 och 4. Tillsättningsmyndigheten vidhöll dessa anmärkningar gentemot sökanden i sitt beslut av den 5 april 2001, varigenom en disciplinåtgärd vidtogs mot honom, och bekräftade dem i beslutet av den 10 september 2001 om avslag på sökandens klagomål. Den tredje kategorin handlingar omfattades av anmärkning nr 5, vilken tillsättningsmyndigheten likaså vidhöll gentemot sökanden.
- 73 Förstainstansrätten konstaterar följaktligen att det disciplinära förfarande som inleddes mot sökanden rörde samma handlingar som de som var föremål för

brottmålsförfarandet. Eftersom villkoren för att tillämpa artikel 88 femte stycket i tjänsteföreskrifterna var uppfyllda hade kommissionen alltså inte rätt att, i disciplinärt avseende, fatta ett slutligt beslut angående tjänstemannen innan avgörandet i brottmålsförfarandet vunnit laga kraft.

- 74 Denna bedömning påverkas inte av kommissionens argument att omständigheterna inte gavs samma rättsliga karakterisering i brottmålsförfarandet respektive det disciplinära förfarandet och att den vårdslöshet och underlåtenhet som lagts sökanden till last under det disciplinära förfarandet inte utgjorde en straffrättslig överträdelse som kunde beivras vid de belgiska domstolarna.
- 75 Kommissionens argument grundas på en felaktig tolkning av artikel 88 femte stycket i tjänsteföreskrifterna. Denna bestämmelse har nämligen två syften. Artikel 88 femte stycket skall för det första säkerställa att den aktuella tjänstemannens ställning i det brottmålsförfarande som inletts mot honom inte påverkas på grund av handlingar som även omfattas av ett disciplinärt förfarande vid hans institution (domen i det ovannämnda målet Tzoanos mot kommissionen, punkt 34). Genom att det disciplinära förfarandet vilandeförklaras i avvaktan på att brottmålsförfarandet avslutas är det, för det andra, möjligt att vid detta disciplinförfarande beakta konstateranden avseende de faktiska omständigheterna som gjorts i det lagakraftvunna brottmålsavgörandet. Det skall erinras om att principen ”frågan om ansvar för brott skall avgöras innan frågan om disciplinärt ansvar kan prövas” slås fast i artikel 88 femte stycket i tjänsteföreskrifterna, vilket särskilt motiveras av att nationella domstolar i brottmål har vidare undersökningsbefogenheter än tillsättningsmyndigheten (förstainstansrättens dom av den 21 november 2000 i mål T-23/00, A mot kommissionen, REGP 2000, s. I-A-263 och s. II-1211, punkt 37). När samma handlingar kan utgöra en straffbelagd gärning och ett åsidosättande av skyldigheter enligt tjänsteföreskrifterna är administrationen bunden av den nationella domstolens konstateranden avseende de faktiska omständigheterna i brottmålet. När denna domstol funnit att vissa omständigheter i målet är bevisade kan administrationen bedöma huruvida de skall anses utgöra ett disciplinfel, varvid

den särskilt skall pröva huruvida dessa omständigheter utgör åsidosättanden av skyldigheter enligt tjänsteföreskrifterna (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet A mot kommissionen, punkt 35).

- 76 Förstainstansrätten lämnar utan avseende kommissionens påstående att en vilandeförklaring av det disciplinära förfarandet skulle ha medfört en avsevärd försening av detta förfarande och därmed av det slutliga beslutet rörande sökanden. Kommissionen, som hade väntat över fem och ett halvt år med att inleda det disciplinära förfarandet gentemot sökanden, kunde nämligen inte åberopa risken för en eventuell försening som skäl för att inte avvakta ett slutligt avgörande i domstolsförfarandet innan den fattade ett slutligt beslut i disciplinärt avseende. Förstainstansrätten konstaterar dessutom att sökanden vid flera tillfällen faktiskt begärt vilandeförklaring av det disciplinära förfarandet. Eftersom de belgiska domstolarnas avgöranden innebar att målet mot sökanden skulle läggas ned, motiverades dessa framställningar om vilandeförklaring inte på något sätt av en önskan att förhålla förfarandet. Det låg nämligen i sökandens intresse att ett eventuellt lagakraftvunnet avgörande i brottmålsförfarandet, genom vilket det slogs fast att det saknades grund för anklagelserna mot honom, beaktades i det disciplinära förfarandet.
- 77 Kommissionen har således åsidosatt artikel 88 femte stycket i tjänsteföreskrifterna genom att förordna om en disciplinåtgärd gentemot sökanden utan att invänta ett lagakraftvunnet avgörande i brottmålsförfarandet. Sökandens anmärkning skall därför godtas.
- 78 Det följer av det ovan anförda att kommissionen har åsidosatt förfaranderegler, rätten till försvar, rättssäkerhetsprincipen och principen om en god förvaltning. Förstainstansrätten finner således att det finns fog för den första grunden utan att det är nödvändigt att pröva sökandens övriga anmärkningar.

B — Huruvida kommissionen gjort en uppenbart oriktig bedömning av de omständigheter som lagts sökanden till last

1. Anmärkning nr 4 avseende underlåtenheten att inhämta yttrande från CCAM

Parternas argument

79 Sökanden har gjort gällande att det inte har bestritts att han faktiskt utarbetat den skrivelse varigenom yttrande från CCAM skulle inhämtas avseende den aktuella bilagan, liksom att denna skrivelse godkänkts av Eveillard och undertecknats av De Haan. Denna skrivelse försvann i säkerhetsbyråns arkiv och att den aldrig nådde sin adressat skedde således helt oberoende av sökandens vilja. När denna skrivelse hade återfunnits påpekade sökanden för sina överordnade att det var nödvändigt att sända den till CCAM, även om detta skedde för sent. Sökandens överordnade hade full kännedom om alla omständigheter när de beslutade att det inte var nödvändigt att sända denna skrivelse till CCAM. Det ankom inte på sökanden att handla i strid med deras beslut.

80 Kommissionen har gjort gällande att det är utrett att CCAM inte har givits tillfälle att yttra sig över den aktuella bilagan, att sökanden inte har visat att han på ett lämpligt sätt underrättat sina överordnade om skyldigheten att inhämta yttrande från CCAM och att han skriftligen borde ha bekräftat dessa underrättelser. Kommissionen har, med avseende på sökandens påstående att det inte ålåg honom att handla i strid med hans överordnades beslut, erinrat om artikel 21 tredje stycket i tjänsteföreskrifterna. Enligt den rättspraxis som rör denna artikel kan inte en tjänsteman göra gällande sina överordnades ansvar för att undslippa sitt eget ansvar (domen i det ovannämnda målet Tzoanos mot kommissionen, punkt 188 och följande punkter).

Förstainstansrättens bedömning

- 81 Det följer av artikel 68 i förordningen för genomförandet av budgetförordningen att yttrande från CCAM skulle ha inhämtats angående bilagan, eftersom den innebar en väsentlig förändring av de ekonomiska villkoren i bevakningsavtalet. Den anmärkning som gjorts mot sökanden består konkret i att han inte på ett lämpligt sätt underrättat sina överordnade om skyldigheten att inhämta yttrande från CCAM.
- 82 Sökandens överordnade, Eveillard, bekräftade vid disciplinnämnden att sökanden upplyst honom om att det var nödvändigt att inhämta yttrande från CCAM angående tillägget till bevakningsavtalet. Kommissionen har heller inte bestritt att sökanden i november 1992 utarbetade en skrivelse varigenom yttrande från CCAM skulle inhämtas angående bilagan till avtalet, att denna skrivelse godkändes av Eveillard och att den undertecknades av De Haan. Det är likaså utrett att denna skrivelse försvann i säkerhetsbyråns arkiv. Det har heller inte bestritts att beslutet att inte sända den återfunna skrivelsen till CCAM fattades av sökandens överordnade, Eveillard och De Haan.
- 83 Med hänsyn till det ovan anförda finner förstainstansrätten att kommissionens påstående att sökanden skriftligen borde ha underrättat sina överordnade och att han, eftersom han inte gjort detta, delade deras ansvar för att ett yttrande från CCAM inte inhämtades skall lämnas utan avseende mot bakgrund av omständigheterna i förevarande fall. Eftersom sökanden muntligen underrättat sina överordnade om skyldigheten att inhämta yttrande från CCAM och eftersom han sänt avtalet med bilagor till styrekonomen och utarbetat den skrivelse varigenom yttrande från CCAM skulle inhämtas kan det inte anses att han inte underrättat sina överordnade på ett lämpligt sätt endast på grund av att han inte gjort det skriftligen.

- 84 Vad för övrigt gäller underlåtenheten att, när den försvunna skrivelsen hade återfunnits, i efterhand inhämta yttrande från CCAM skall det påpekas att ett sådant yttrande skulle ha varit föga meningsfullt. Tjänsterna enligt bevakningsavtalet hade nämligen redan börjat utföras. Till följd av styrekonomens vägran att godkänna en betalningsorder, undertecknades den 27 januari 1993 dessutom en bilaga 3 till avtalet, varigenom bestämmelserna i bilaga 1 rörande förändringarna i växelkursen mellan belgiska franc och ecu upphävdes från och med den 1 februari 1993.
- 85 Det saknas således fog för anmärkning nr 4 avseende underlåtenheten att tillställa CCAM den skrivelse varigenom yttrande från denna kommitté skulle inhämtas.

2. Anmärkning nr 5 avseende missbruket av bevakningsavtalet

Parternas argument

- 86 Sökanden har, med avseende på anmärkning nr 5 som gällde missbruket av bevakningsavtalet och särskilt vad gäller rekryteringen av Burlet för att utföra administrativa uppgifter trots att han avlönades av IMS/Group 4, påpekat att detta tillvägagångssätt var vanligt på den tiden, att cheferna vid kommissionen kände till det och att det arrangerats och godkänts av kommissionen själv. Sökanden var inte på något vis ansvarig för Burlets rekrytering. Rekrytering hörde för övrigt inte till hans uppgifter, vilka endast bestod i att administrera betalningen av fakturorna från IMS/Group 4.

- 87 Kommissionen har erinrat om att det som sökanden har klandrats för är att han översåg med, rent av medverkade i, missbruket av bevakningsavtalet, vilket han inte bestritt. Han har däremot inte hållits ansvarig för personalrekryteringen, däribland Burllets rekrytering. Anmärkning nr 5 avser det faktum att sökanden hade kännedom om vissa omständigheter och att han underlät att på lämpligt sätt påtala dem och ta avstånd från dem. Med avseende på sökandens påstående att han inte direkt tagit del i administrationen av bevakningsavtalet har kommissionen anfört att han, i egenskap av ansvarig för ekonomienheten vid säkerhetsbyrån, inte var helt fri från ansvar i detta hänseende och att det, tvärtom, därigenom så mycket mer ålåg honom att underrätta sina överordnade om missbruket av nämnda avtal. Att sådana tillvägagångssätt var "vanliga" på den tiden, vilket kommissionen har bestritt, medför inte att hans beteende inte var rättsstridigt eller att han själv skall befrias från ansvar i detta avseende.

Förstainstansrättens bedömning

- 88 Förstainstansrätten påpekar inledningsvis att de ifrågavarande metoderna inte innebar att bevakningsavtalet användes för att på ett bedrägligt sätt avlöna personer som inte utfört några tjänster åt kommissionen, utan de bestod i att personer, som faktiskt utförde uppgifter vid kommissionen, rekryterades inom ramen för detta avtal trots att deras uppgifter inte omfattades av bevakningsavtalet.
- 89 Det framgår av olika uppgifter i handlingarna i målet att det vid den aktuella tidpunkten var vanligt att personal rekryterades inom ramen för bevakningsavtalet för att utföra administrativa uppgifter vid kommissionen och att denna metod var allmänt känd inom kommissionen. I beslutet om disciplinåtgärder ansågs således det förhållandet att "detta tillvägagångssätt vid säkerhetsbyrån inte var ovanligt vid den aktuella tidpunkten" som en förmildrande omständighet för sökanden. I den sammanfattande rapport som kriminalkommissarien, L., vid den centrala korrupsionsbekämpningsenheten vid kriminalpolisen i Bryssel lade fram den 21 juni 2000

efter utredning av kriminalpolisen i Bryssel angavs (sidan 10) att "[ett sådant påstått missbruk av avtalet] tydligen ägde rum med samtligas vetskap och till allmän belåtenhet" och att "det alltså var avdelningar vid själva kommissionen som arrangerade och godkände dessa metoder". Att dessa metoder arrangerats och godkänts av kommissionens avdelningar bevisas även av de belgiska domstolarnas avgöranden.

- 90 Att sådana metoder förekom och var allmänt godtagna vid kommissionen bekräftas likaså av den skrivelse som den dåvarande generaldirektören för personal och administration, Hay, den 5 oktober 1987 sände till De Haan. Denna skrivelse rörde uppgiftsfördelningen mellan säkerhetsbyrån och generaldirektoratet för personal och administration och däri hänvisades till ett möte som säkerhetskommittén hållit den 23 juli 1987. I denna skrivelse angavs att "säkerhetskommittén [hade] beslutat att 'den bevakningspersonal som utför bevaknings- eller säkerhetstjänster eller blandade tjänster [skulle] lyda under säkerhetsbyrån. Endast den personal som har rent administrativa uppgifter [skulle höra] till [generaldirektoratet för personal och administration]. Eventuellt skulle en särskild typ av anställningsavtal kunna användas för denna personalkategori.'" Hay konstaterade att "i stort sett all bevakningspersonal [vid den aktuella tidpunkten utförde] både administrativa uppgifter och säkerhetstjänster, även om det [skedde] i olika utsträckning beroende på tjänstgöringsställe och byggnad". Hay konstaterade sedan däremot att "ett mycket litet antal personer utförde rent administrativa uppgifter" och påpekade att han "[ansåg] det olämpligt att använda olika typer av anställningsavtal, vilket skulle belasta budgetförvaltningen och på sikt leda till behörighetstvister om någon av dessa anställdas arbetsuppgifter skulle bli mer inriktade på administration eller kontroll".

- 91 Av det ovan anförda framgår att, såsom det anges i beslutet av den 5 april 2001, metoden att inom ramen för bevakningsavtalet rekrytera personal för administrativa uppgifter inte endast var känd av kommissionen och att den inte var ovanlig. Denna metod hade även arrangerats och godkänts av behöriga generaldirektorat vid

kommissionen och hörde till deras personalpolitik i syfte att avhjälpa den ständiga personalbristen och för att utföra de uppgifter som ålåg kommissionens olika tjänstegrenar.

92 Förstainstansrätten finner det oberättigat att anse att en tjänsteman i lönegrad B, som enligt artikel 5.1 i tjänsteföreskrifterna utför verkställande uppgifter men inte sådana ledande uppgifter som utförs av tjänstemän i lönegrad A, har åsidosatt sina skyldigheter enligt tjänsteföreskrifterna endast på grund av att han inte påtalade att en medarbetare avlönades av det företag som tilldelats bevakningsavtalet, vilket var en metod som arrangerades av kommissionens olika avdelningar, som var allmänt förekommande, som hade införts av institutionens chefer och som, även om den stred mot gällande föreskrifter, inte i sig innebar ett bedrägeri.

93 Med hänsyn till dessa omständigheter och med beaktande av särskilt det faktum att sökanden varken medverkat direkt i att sådana metoder tillämpades eller i att Burlet rekryterades, finner förstainstansrätten att tillsättningsmyndigheten inte kan göra gällande en anmärkning mot sökanden, vilken endast grundas på att han inte påtalat att hans medarbetare, Burlet, under tre månader utförde rent administrativa uppgifter trots att han avlönades av det företag som tilldelats bevakningsavtalet, eller på att han inte på lämpligt sätt tagit avstånd från detta tillvägagångssätt.

94 Det saknas således fog för anmärkning nr 5 att bevakningsavtalet missbrukats.

3. Anmärkning nr 1 avseende ett ansvarsgrundande agerande i tjänsten och grov vårdslöshet vid tillämpningen av bestämmelserna om ekonomisk förvaltning

Parternas argument

- 95 Sökanden har erinrat om att det av De Moors internrevisionsrapport framgår att det endast förelåg ett fåtal oriktigheter på grund av en bristfällig förvaltning. Sökandens överordnade har aldrig haft något att anmärka på honom utan de har tvärtom vid flera tillfällen berömt honom, vilket framgår av hans betygsrapporter.
- 96 Kommissionen har gjort gällande att sökanden inte har bestritt riktigheten av anmärkning nr 1. Syftet med de av sökanden nämnda betygsrapporterna är inte att bedöma eller karakterisera de handlingar som ligger till grund för det disciplinära förfarandet.

Förstainstansrättens bedömning

- 97 Förstainstansrätten finner att anmärkning nr 1, avseende ett ansvarsgrundande agerande i tjänsten och grov vårdslöshet vid tillämpningen av bestämmelserna om ekonomisk förvaltning, särskilt vid upprättandet och fullgörandet av det bevakningsavtal som slutits med företaget IMS/Group 4, inte utgör en självständig anmärkning utan att den hänger samman med sökandens medverkan i utarbetandet av den aktuella bilagan och underlåtenheten att inhämta yttrande från CCAM. De bedömningar som ligger till grund för denna anmärkning är således inte självständiga i förhållande till dem som ligger till grund för anmärkningarna nr 3 och 4.

4. Anmärkning nr 6 avseende sökandens åsidosättande av artikel 11 första stycket i tjänsteföreskrifterna till följd av att han inte fullgjort sina uppgifter med enbart gemenskapens bästa för ögonen

Parternas argument

- 98 Sökanden har tillbakavisat tillsättningsmyndighetens påstående att han inte fullgjort sina uppgifter med enbart gemenskapens bästa för ögonen på grund av att han inte underrättat sina överordnade om följderna av att yttrande från CCAM inte inhämtades.
- 99 Kommissionen har anfört att tillägget till bevakningsavtalet skadade gemenskapernas ekonomiska intressen och att sökanden inte har bestritt denna omständighet.

Förstainstansrättens bedömning

- 100 Denna anmärkning avser samma handlingar som dem som omfattas av anmärkningarna nr 1, 3 och 4 och särskilt följderna av de oegentligheter som sökanden klandras för, däribland utarbetandet av den ifrågavarande bilagan och underlåtenheten att inhämta yttrande från CCAM. Förstainstansrätten finner därför att denna anmärkning inte är självständig i förhållande till anmärkningarna nr 1, 3 och 4.
- 101 Av det ovan anförda följer att det, med hänsyn till att det genom det ifrågasatta beslutet vidtas en enda enhetlig disciplinåtgärd och med hänsyn till att denna åtgärd grundas på en helhetsbedömning av de anmärkningar som gjorts i detta beslut, finns

fog för även den andra grunden utan att det därvid är nödvändigt att pröva huruvida anmärkning nr 3 är välgrundad (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 9 juli 2002 i mål T-21/01, Zavvos mot kommissionen, REGP 2002, s. I-A-101 och s. II-483, punkt 316, och av den 11 september 2002 i mål T-89/01, Willeme mot kommissionen, REGP 2002, s. I-A-153 och s. II-803, punkt 83).

- 102 Talan skall följaktligen bifallas och det ifrågasatta beslutet ogiltigförklaras utan att det är nödvändigt att pröva de övriga grunder som sökanden anfört.

II — Skadeståndsyrkandet

Parternas argument

- 103 Sökanden har gjort gällande att han har åsamkats betydande ideell skada på grund av detta ärendes utveckling, särskilt till följd av de trakasserier han sedan år 1992 utsatts för av vissa personer som lett undersökningen och till följd av de allvarliga anklagelser som riktats mot honom, vilka spritts både inom och utanför institutionen och skadat hans rykte och heder. Den atmosfär av misstänksamhet som myndigheten skapat har stört hans sociala liv och hans familjeliv. Sökanden har även drabbats av hälsoproblem på grund av den stress den aktuella situationen skapat. Trots de noggranna utredningar som åklagarmyndigheten i Bryssel genomfört har kommissionen inte tvekat att förhålla det brottmålsförfarande genom vilket sökanden helt skulle komma att rentvås.
- 104 Sökanden har i överensstämmelse med rätt och billighet (*ex aequo et bono*) uppskattat denna skada till ett belopp av 37 500 euro. Sökanden har likaså åberopat

det fel som kommissionen begick genom att vidta en disciplinåtgärd mot honom liksom det faktum att han blev tvungen att anföra klagomål enligt artikel 90.2 i tjänsteföreskrifterna mot beslutet att inte befordra honom till lönegrad B 2. Sökanden har gjort gällande att han på grund av de olika förfaranden som han tvingats fullfölja har ådragit sig advokatkostnader som preliminärt uppskattas till 7 736,81 euro.

- 105 Kommissionen har bestritt att den utredning som genomförts kan karakteriseras som trakasserier. Den påstådda skadan på sökandens heder och hans hälsoproblem är, enligt kommissionen, om de skall anses styrkta en följd av att sökanden genom att inte uppfylla sina skyldigheter enligt tjänsteföreskrifterna utsatte sig för risken att ett disciplinärt förfarande skulle kunna inledas mot honom. Kommissionen har hävdad att det klagomål som sökanden anfört mot beslutet att inte befordra honom helt saknar betydelse i förevarande mål. Enligt kommissionen är skadan inte styrkt och någon ersättning skall inte utges. Kommissionen har, med avseende på utredningens längd, erinrat om att det i tjänsteföreskrifterna inte finns några bestämmelser om preskription såvitt avser när ett disciplinärt förfarande får inledas och att tillsättningsmyndigheten, även om den i det disciplinära förfarandets inledningsskede skall utgå från att den berörde är oskyldig, kan frångå denna utgångspunkt när de omständigheter som han klandrats för har styrkts.
- 106 Kommissionen har uppgivit att den vidhåller sitt erbjudande om 500 euro som ersättning för den ideella skada som sökanden lidit på grund av den långa ovisshet han befann sig i under tiden mellan disciplinnämndens sista yttrande och det slutliga beslutet i disciplinärendet.

Förstainstansrättens bedömning

- 107 Det följer av fast rättspraxis att gemenskapens skadeståndsansvar förutsätter att det agerande som läggs institutionerna till last är rättsstridigt, att det verkligen föreligger en skada och att det finns ett orsakssamband mellan agerandet och den åberopade

skadan (förstainstansrättens dom av den 9 februari 1994 i mål T-3/92, Latham mot kommissionen, REGP 1994, s. I-A-23 och s. II-83, punkt 63, av den 15 februari 1996 i mål T-589/93, Ryan-Sheridan mot Europeiska fonden för förbättring av arbets- och levnadsvillkor, REGP 1996, s. I-A-27 och s. II-77, punkt 141, och av den 28 september 1999 i mål T-140/97, Hautem mot EIB, REGP 1999, s. I-A-171 och s. II-897, punkt 83, samt domen i det ovannämnda målet Willeme mot kommissionen, punkt 94).

108 Vad gäller det första villkoret, nämligen att institutionens agerande skall vara rättsstridigt, har förstainstansrätten i förevarande dom slagit fast att det av det omtvistade beslutet av den 5 april 2001 framgår att kommissionen i flera avseenden åsidosatt tjänsteföreskrifterna och de principer som gäller för det disciplinära förfarandet. Förstainstansrätten finner att kommissionens agerande utgör ett sådant fel i tjänsten som medför att institutionen är skadeståndsansvarig. Det skall därför prövas huruvida det verkligen föreligger en skada och huruvida det finns ett orsakssamband mellan det agerande som kommissionen lastas för och denna skada.

109 Sökanden har i sina inlagor inte klargjort vare sig vad den ekonomiska skadan består i eller dess omfattning. Han har nämligen endast uppgivit att han ådragit sig advokatkostnader på grund av de olika förfaranden han tvingats fullfölja, att det var fel att vidta en disciplinätgård mot honom och att han varit tvungen att anförda klagomål mot ett beslut att inte befordra honom. Förstainstansrätten finner att de advokatkostnader som uppstått under brottmålsförfarandena inte kan ersättas inom ramen för förevarande mål, eftersom det inte finns något orsakssamband mellan den återopade skadan och det fel som kommissionen begått. Vad gäller allmänt de ekonomiska följderna av den viktagna disciplinätgårderna, och då särskilt det inkomstbortfall som är en naturlig följd av nedflyttningen i löneklass, räcker det att erinra om att kommissionen, enligt artikel 233 EG, skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa förevarande dom. Den skada som sökanden har påstått sig lida på grund av den uteblivna befordran är inte relevant i förevarande förfarande.

- 110 Enligt fast rättspraxis är, förutom under särskilda omständigheter, ogiltigförklaring av ett beslut mot vilket en tjänsteman fört talan, i sig en lämplig gottgörelse som i princip är tillräcklig för att ersätta den ideella skada som tjänstemannen åsamkats (förstainstansrättens dom av den 27 februari 1992 i mål T-165/89, Plug mot kommissionen, REG 1992, s. II-367, punkt 118, och domarna i de ovannämnda målen Hautem mot EIB, punkt 82, och Willeme mot kommissionen, punkt 97). Det skall likväl understrykas att det i de olika administrativa beslut och yttranden som avgivits under det disciplinära förfarandet gjorts anklagelser mot sökanden som visat sig vara oriktiga. Kommissionen åsidosatte dessutom kravet på att det disciplinära förfarandet skall inledas inom rimlig tid, och detta förfarande varade under nära tre år innan en disciplinåtgärd vidtogs. Slutligen underlät kommissionen att vilande-förklara det disciplinära förfarandet i avvaktan på att det brottmålsförfarande som inletts mot sökanden avslutades. Förstainstansrätten finner att dessa omständigheter sammantagna har skadat sökandens rykte, stört hans privatliv och försatt honom i en längre tids ovisshet. Dessa omständigheter utgör en ideell skada som skall ersättas. Det kan inte anses att denna skada har ersatts på ett lämpligt sätt genom ogiltigförklaringen av det ifrågasatta beslutet. En sådan ogiltigförklaring kan nämligen inte, med hänsyn till de särskilda omständigheterna i förevarande fall, med retroaktiv verkan undanröja den ideella skada som sökanden lidit.
- 111 Kommissionen skall följaktligen förpliktas att utge ersättning till sökanden för den ideella skada han lidit. Förstainstansrätten finner att det belopp på 500 euro som kommissionen erbjudit sökanden inte är tillräckligt för att på ett lämpligt sätt gottgöra denna ideella skada. Med hänsyn till omständigheterna i förevarande fall fastställer förstainstansrätten, i överensstämmelse med rätt och billighet (*ex aequo et bono*), denna ersättning till 8 000 euro.

Rättegångskostnader

- 112 Enligt artikel 87.2 i förstainstansrättens rättegångsregler skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Sökanden har yrkat att kommissionen skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom kommissionen har tappat målet, skall sökandens yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (femte avdelningen)

följande dom:

- 1) **Kommissionens beslut av den 5 april 2001 varigenom disciplinåtgärden nedflyttning en löneklass vidtogs mot sökanden ogiltigförklaras.**
- 2) **Kommissionen förpliktas att till sökanden utge ersättning med 8 000 euro för den ideella skada han lidit.**
- 3) **Kommissionen skall ersätta rättegångskostnaderna.**

Lindh

García-Valdecasas

Cooke

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 10 juni 2004.

H. Jung

P. Lindh

Justitiesekreterare

Ordförande